

ברכת האילנות

מצווה מעשית לחידוש הקשר
בין עם ישראל לטבע

ישראל גלון, עינט קרמר

ברכת האילנות שתיקנו חז"ל מעידה על יחסם של חז"ל לטבע, לצומח ולעונות השנה, על התבוננותם המעמיקה בתופעות אלו, ועל רצונם שהאדם יכילם כחלק מהווייתו. בעולמנו המתועש, שבו רבים מאיתנו שבויים במעגל העשייה ולא זוכים לחוות את עולם הטבע בשגרה, שולחת אותנו ברכת האילנות באופן אקטיבי אל החוף בקרבת הבית, למצוא שני אילנות מלבליים, להתבונן בנחת ביופיים, להשתכר מריחם וליהנות מזרימת החיים הרוויים בהתחדשות מתמדת. היטיב לבטא זאת אמוץ כהן בספרו "עונות השנה":

"הכול מסביב פורח. שטחים רחבים בארץ מכוסים פרחים מפרחים שונים ואין תמה שהאוויר מתבשם וריחות נודפים מכל עבר, מה שמשווה לארץ ארשת של חג. יותר מבכל עונה נאים העצים באביב, שעה שהם מתכסים שפע פרחים. ובייחוד כשהפריחה קודמת ללבלוב, כגון בשקד, ובאפרסק, ובמישמש ובאגס. אין לך מראה חגיגי יותר מנוף של אילן הטובל בשפע ציצים זכים מלובן או מגוונים בוורוד. ענפים שהיו עד עתה קפואים וחדלי חיים, מתעטפים פרחים חיים רעננים, צפופים ודחוקים עד אפס מקום..."

בדור זה, בו רבים מאיתנו מנותקים מעולם הטבע, יש מקום לשים דגש מיוחד על ברכת האילנות, המחזקת בלבנו את אהבת ארצנו והכרת הטוב. זוהי הזדמנות נפלאה לצאת עם בני המשפחה והקהילה לחצרות, למטעים או לגינות הקהילתיות בערים, ליהנות מפריחת האביב של עצי הפרי והנוי ולברך ברוב עם את ברכת האילנות על פריחת עצי פרי בחודש ניסן.

ישראל גלון, משרד החקלאות
עינט קרמר, טבע עברי

להרחבה על תרומת העצים לאדם ולסביבה ועל ההגנה עליהם -
באתר יחידת פקיד היערות www.moag.gov.il/trees
למאמרים ומערכי שיעור בנושא יהדות וסביבה -
באתר טבע עברי www.tevaivri.org.i

"אז ירננו כל עצי יער" ברכת האילנות כהזמנה לחוויית התחדשות הטבע

"אמר רב יהודה: האי מאן דנפיק ביומי ניסן [=זה שיוצא בימי ניסן] וחזי אילני דקא מלבלי [=ורואה אילנות מלבליים], אומר 'ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם'. (ברכות מג, ע"ב)

חודש ניסן, חודש החירות, הוא גם "חודש האביב" – חודש שבו הטבע מתעורר לאחר תרדמת החורף ופורח בגוונים מרהיבים ומשובבי לב. בשעה זו, כשהאדם רואה לראשונה עצי פרי בפריחתם, נאמרת "ברכת האילנות" – ברכה המודה לקב"ה על התחדשות עולם הטבע. אנו מודים לה' על לבלוב האילנות: על הפרח – השלב הראשון ביצירת הפרי, על הבריות הטובות – החרקים הדואגים להאבקה, על טוב האילנות – המהנים אותנו בפרי, בנוי, בקליטת פחמן דו חמצני, ובצל, ועל היופי – כן, על יופייה של הבריאה המתחדשת מדי שנה ומרחיבה את הלב ואת הנפש. כדברי הרב עוזי קלכהיים זצ"ל:

"לאחר חורף רטוב וסגרירי, אחרי ששבו העבים אחר הגשם, מתייצבת לפנינו חמה של ניסן. בזיו פניה המאירות והמחייכות ובקרניה החמות והמלטפות, מבשרת לנו על ימי האביב הקרבים ובאים. ולעומתה נענית האדמה ומתחממת ומוציאה צמחייה, ומתעטפים האילנות בלבושם האביבי הירוק, אחר שהיו מושלכים חשופים כל החורף לקור ולגשמים. ובתרועת אביב עונים האילנות, בפריחות ובריחות הממלאים חללו של עולם. גם אנו כבני אדם זוכים באותה עת לענדה מיוחדת, ופינו מתמלא שירה בברכת האילנות- ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות..."

אביב אריאנה הרן

בְּקֶר אֶחָד הַתְּעוֹרְרָנוּ וּפְשׁוּט יִדְעֵנוּ - אָבִיב.
תּוֹפְפוּהוּ סִנְדְּלֵי הַיְלָדִים בְּחוּצוֹת,
שְׂרוּהוּ הַכַּבְסִים הַפּוֹתֵבְשִׁים בְּרוּחַ הַקְּלִלָה,
אִמְרוּהוּ פְּרָחֵי הַשְּׂדֵיף הַפּוֹלְקֵלֵב כְּמוֹל.

בְּקֶר הַתְּעוֹרְרָנוּ וְתַמְהֵנוּ - כְּבָר אָבִיב?
וְאָנוּ, הַפּוֹתֵלְבָטִים בֵּין הָעוֹנוֹת הַמְּתַחַלְסוֹת,
אִישׁ לֹא שָׁאֵל אוֹתָנוּ אִם עֵינֵינוּ נְכוֹנוֹת לְקַדֵּם אֶת זֵינוֹ הַמִּשְׁכָּר שֶׁל
הַשְּׂקָשׁ,
אִם לִבְנו פְּתוּחַ לְאֶהְבוֹת חֲדָשׁוֹת,
אִם יֵשׁ בְּנו הַפֶּחַ לְקַלֵּט אֶת כָּל הַשְּׂפַע הַזֶּה הַנִּיתֵךְ עֲלֵינוּ פְתָאוּם
פְּשׁוּט, בְּקֶר אֶחָד הַתְּעוֹרְרָנוּ וְהֵנָּה - אָבִיב.

